

26. maj 2025
Dok.nr.: 1056510

TALEPAPIR TIL SAMRÅD A VEDR. L 188 DEN 26. MAJ 2025 OM FORURETTEDES RETSSIKKERHED

Det talte ord gælder.

Tak for samrådsspørgsmålet.

Jeg vil starte med at svare på den del af spørgsmålet, der vedrører selve forsvarssamarbejdsaftalen med USA. Derefter vil justitsministeren komme nærmere ind på, hvilke rettigheder og pligter danske borgere, der er ofre for en forbrydelse, har i en eventuel straffesag mod amerikanske soldater.

Den 21. december 2023 underskrev regeringen en forsvarssamarbejdsaftale med USA, som skaber grundlaget for en mere permanent amerikansk militær tilstedeværelse på dansk jord.

Aftalen bidrager til at styrke Danmarks og Europas sikkerhed. Og aftalen er en naturlig udvikling i Danmarks og USA's tætte samarbejde på sikkerhedsområdet og på forsvarsområdet.

Et samarbejde, der går mange årtier tilbage.

Et samarbejde, som der allerede i dag er rammer for.

For det er vigtigt for mig at slå fast, at det ikke er noget nyt, at der fastsættes regler for, hvad et NATO-lands styrker må – og ikke må – når styrkerne opholder sig på et andet NATO-lands territorium.

Med forsvarssamarbejdsaftalen får vi en opdateret juridisk ramme for USA's militære tilstedeværelse i Danmark. Aftalen vil supplere den eksisterende statusaftale mellem NATO-medlemslandene fra 1951 – i daglig tale kaldet NATO SOFA – som fortsat vil være gældende for amerikanske og andre allierede styrker, der opholder sig i Danmark.

Det er den NATO-aftale, der fastsætter retsstillingen for et NATO-lands styrker, når de opholder sig på et andet NATO-lands territorium.

Forsvarssamarbejdsaftalen med USA supplerer de vilkår og betingelser, der gælder efter NATO-aftalen.

Og det fremsatte lovforslag om forsvarssamarbejde mellem Danmark og USA skaber det retlige grundlag for opfyldelsen af aftalen.

Spørgsmålet om, hvordan vi i samarbejde med USA fremover håndterer strafbare overtrædelser, som måtte blive begået af amerikanske soldater i Danmark, er selvsagt vigtigt. Det er et alvorligt emne, og derfor er jeg også glad for, at vi får lejlighed til at drøfte det nærmere i dag.

Personer, der opholder sig her i landet, skal selvfølgelig overholde Danmarks lovgivning.

Det fremgår da også klart af forsvarssamarbejdsaftalen, at alle USA's aktiviteter i henhold til aftalen skal udføres med fuld respekt for Danmarks suverænitet, grundlov og forfatningsmæssige sædvane, lovgivning samt folkeretlige forpligtelser.

Hvis det meget alvorlige skulle ske, at en amerikansk soldat begår et strafbart forhold, er der nogle ting, som er vigtige at holde sig for øje.

Det gælder allerede i dag, at USA har fortrinsret til at retsforfølge amerikanske soldater, hvis de inden for tjenesten begår lovovertrædelser, der er strafbare efter både dansk og amerikansk ret. Det ændrer forsvarssamarbejdsaftalen ikke på.

Aftalen ændrer heller ikke på, at USA har fortrinsret til at retsforfølge amerikanske soldater, hvis de uden for tjenesten begår lovovertrædelser mod andre amerikanske soldater, deres pårørende, amerikansk ejendom eller sikkerhed.

Danske myndigheder vil også fortsat have eneret til at retsforfølge lovovertrædelser, som kun er strafbare efter dansk lovgivning, men ikke amerikansk. Så hvis en amerikansk soldat begår en forbrydelse, som kun er strafbar efter dansk lovgivning, vil de danske myndigheder kunne retsforfølge den pågældende.

Danske myndigheder vil i øvrigt også fortsat som udgangspunkt have straffemyndighed over pårørende til amerikanske

soldater samt danske statsborgere eller personer med fast bopæl her i landet.

Det nye, der indføres med forsvarssamarbejdsaftalen, er, at Danmark på forhånd vælger ikke at udøve sin fortrinsret efter gældende NATO-regler til at udøve straffemyndighed over for amerikanske soldater for de resterende ikke-tjenstlige lovovertrædelser på dansk territorium, som kan straffes efter både dansk og amerikansk ret.

Det betyder, at en amerikansk soldat, der begår en lovovertrædelse på dansk territorium, som udgangspunkt i alle tilfælde vil blive retsforfulgt og straffet efter de amerikanske regler.

Set med amerikanske briller er det ikke et urimeligt krav, at amerikanske soldater skal retsforfølges efter de regler og processer, som gælder i deres hjemland – og som de kender og forstår.

Når det er sagt, så er det også vigtigt at huske på, at der er en væsentlig undtagelse i forsvarssamarbejdsaftalen. De danske myndigheder kan i konkrete tilfælde af særlig vigtighed for Danmark vælge at tilbagekalde frafaldelsen. Så straffesagen alligevel føres i Danmark og efter danske regler.

Om den mulighed skal anvendes, vil blive vurderet af de danske myndigheder fra sag til sag.

Jeg har noteret mig, at der i debatten om lovforslaget er flere, der har givet udtryk for, at vi allerede nu burde lave en liste over tilfælde, hvor undtagelsen vil blive anvendt.

Men det vil efter min opfattelse være en dårlig idé.

Hvis vi allerede nu i et lovforslag låser os fast på en detaljeret liste, så afskærer vi os selv fra at kunne foretage en løbende vurdering af, hvornår undtagelsen skal anvendes.

Efter min mening er det klart at foretrække, at vi holder mulighederne åbne. For selv en sag, der på papiret ser lille ud, kan konkret vise sig at være af særlig vigtighed – og så er det ærgerligt, hvis vi har lagt os fast på, at undtagelsen kun kan anvendes på bestemte sager.

Tak for ordet. Jeg vil nu give det videre til justitsministeren.